

Itinerar II

Colectivele teatrelor de păpuși din județele Pitești, Timișoara, Arad, Oradea, Baia Mare, Sibiu, Alba Iulia, Cluj, Tg. Mureș își au, fiecare, personalitatea sa, definită prin repertoriu și prin stil scenic. Numitorul comun se realizează prin sinteza specifică artei păpușărești, capabilă să aducă universul la dimensiuni de Lăliput, păstrându-i ordinea și coerența, să vorbească despre permanențele morale și filozofice ale poporului român într-un limbaj imagistic inspirat și accesibil.

Teatrul de păpuși din Timișoara și cel din Oradea (secția română) s-au prezentat cu spectacole de teatru istoric. *Cetatea* de Vasile Versavia (Timișoara), în regia Franciscăi Simionescu, încearcă să povestească, într-o versiune de album ilustrat, momente de istorie națională. Simbolul construcției Cetății capătă, însă, în spectacol, un ton didactic, demonstrativ, pierzându-și încălțarea poetică existentă în text. Imaginea se oferă în sine, nu ajunge să fuzioneze cu piesa. În schimb, spectacolul *Cele trei domnițe* de Dumitru Văcariu (Oradea), în versiunea scenică și în regia Stancăi Ponta, vădește intuiția relației dintre cuvânt și plastică mișcării. Păpușile interpretează, sint dramatice; episodul luptei cu forțele răului, reprezentate de Baba Cloanța și de Balaur, e memorabil. Povestirea are o înălțare firească și este susținută de scenografie (Dölino Wilhelm) și de partitura muzicală (Romeo Chelaru).

La Cluj-Napoca, cele două secții ale teatrului de păpuși ne-au oferit recitaluri de folclor piberat. Și în acest gen, colectivele și-au demonstrat măiestria și profesionalismul.

Anotimpurile lui Mihai Crișan (secția română) sînt, de fapt, anotimpurile vieții omului — copilăria, tinerețea, maturitatea, bătrînețea. Îmbinînd elemente de mit și de tradiție (teatrul de bălci, ai cărui eroi principali sînt Marioara și Vasilache), spectacolul are suculența creației folclorice și tonalitatea senină a înțelepciunii populare. Regizoarea Kovács Ilrikó i-a dat unitate, armonizînd momentele de solemnitate cu cele de umor. Această regizoare semnează spectacolul secției maghiare, *Mașina fermecată*, adaptare (de Nagy Olga și Kovács Ilrikó) a unui motiv folcloric cules din comuna Sic (județul Cluj). Elementul nou, magistral rezolvat scenografic de Bótár Edit, este transformarea mașinii blestemată în robot. Ambele spectacole elujone se impun prin imagistica scenografică, prin „actoria” păpușii, prin modul inteligent în care creatorii adulți știu să privească lumea cu ochii copilului și, mai ales, prin talent. Contribuie la această impresie și adec-

varea muzicii la text: compoziția lui Iosif Herța pentru *Anotimpuri* și prelucrarea de folclor, păstrînd caracteristicile de autenticitate ale sursei, realizată de Kőnczey Arpad pentru *Mașina fermecată*. Teatrul din Cluj-Napoca a mai prezentat un recital de mînuire, *Homo ludens*, și unul de pantomimă, *Onul și măsca*.

Teatrul de păpuși din Alba Iulia a adus în această ediție o reprezentare demonstrînd încă o dată valențele imaginației. *Undeva pe pămînt*, pe versuri de Ion Sângereanu, este un poem vizualizat, omagiu adus copilului, nevoii lui de a trăi în pace, în bucurie și frumusețe. Montarea se distinge printr-o originală concepție a înscării, actorii creînd, cu trupul lor și prin animația obiectelor, reprezentări simbolice. Prezența unei siugure păpuși introduce un tip aparte de relație cu obiectele. Cu acest spectacol, echipa din Alba Iulia propune mijloace noi de expresie, care se cer investigate.

În celelalte teatre, de-a lungul itinerarului parcurs, am întilnit preocupare pentru definirea raporturilor om-păpușă și păpușă-spectator. În ce privește primul caz, contribuția Teatrului din Sibiu, cu spectacolele *Dulce ca sarea* (de Alecu Popovici și Viniciu Gafița, după Petre Ispirescu — secția română) și *Prietenii Mihăelei* (de Al. T. Popescu — secția germană), ambele, în regia lui Mircea Petre Suciu, ni se pare cea mai interesantă. În *Dulce ca sarea*, regizorul actualizează stilul păpușăresc tradițional, păpușarul jucînd alături de păpușile lui; în spectacolul german, personajul Mihăelei este interpretat de un copil. În ambele reprezentații, climatul de joc cîștigă prior dialogul cu sala; dar, se simte încă nevoia șlefuirii. Văzînd *Dulce ca sarea*, am intuit necesitatea unui spațiu de joc mai larg, chiar în afara sălii, care ar pune mai mult în valoare spectacolul.

În ceea ce privește raportul păpușă-spectator, Teatrul din Tg. Mureș a montat, adresîndu-se preșcolarilor într-un limbaj teatral adecvat vârstei, *Tip-Top* de Dorina Tănăsescu, un spectacol-divertisment care-și găsește locul în spațiul oricărei grădinițe, spontan, tineresc, plin de bucurie, care animă sala.

Trebuie semnalat, ca un moment aparte, actul de credință față de tradiția marionetei în teatrul românesc, pe care Teatrul de păpuși din Arad îl semnează prin spectacolul *Fram. ursul polar*.

Varietate repertorială și fantezie, tradiție și inovație, artistică și educativă: sînt cerințele colectivelor menționate și pe care le-am fi dorit materializate și în spectacolele de la Baia Mare, Pitești, Oradea și Tg. Mureș (secția maghiară), mai ales pentru prestigiul artistic de care aceste ultime două teatre se bucură.

Doina Șipoș